

NVE

TROMSØ VIND AS

Vår dato: 09.05.2025

Vår ref.: 200701246-457 og 200700282-321 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Vedtak - nye konsesjonsvilkår for Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk

NVE viser til vårt varsel av 07.10.2022¹, og nytt varsel av 9.10.2024², om endring av konsesjonsvilkår i konsesjonene til Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) vedtar med dette nye konsesjonsvilkår om gjennomføring av avbøtende tiltak, herunder stans av turbiner i konsesjonene til Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk av hensyn til sameksistensen med reindrift.

Vedtak

NVE vedtar nytt vilkår i konsesjonene til vindkraftverkene Kvitfjell og Raudfjell:

«Konsesjonæren skal stanse enkeltturbiner i den utstrekning det er nødvendig for å sikre Dorvvošnjárgga siida en forsvarlig samling av rein i planområdet i perioder med iskastrisiko for reindriftsutøvere. Stans i medhold av dette vilkåret gjelder primært for å gjennomføre én samling tidlig i vintersesongen, og ellers ved særlige behov i perioder med iskastrisiko. Samlet stans skal ikke overstige 7 døgn per turbin per år, regnet fra 1. oktober. Plikten til å stanse enkeltturbiner forutsetter at konsesjonæren får beskjed fra Dorvvošnjárgga siida om hvilke turbiner det er nødvendig å stanse og hvor lenge stansen skal vare, minst 36 timer i forkant. Varslet stans som ikke blir benyttet, skal medregnes i den totale perioden for stans.

Konsesjonæren skal dekke Dorvvošnjárgga siida sine merkostnader til føring og gjeting av rein som følge av iskastrisiko for reindriftsutøvere i siidaen.

Konsesjonær skal utarbeide et forslag til en tiltaksplan for gjennomføringen av stans av enkeltturbiner og dekning av merkostnader for føring og gjeting. Konsesjonær skal involvere Dorvvošnjárgga siida i utarbeidelse av planen og sende forslag til tiltaksplan til NVE innen 1.9.2025. Tiltaksplanen skal være godkjent av NVE før tiltakene iverksettes og gjennomføres. NVE kan ved godkjenningen av planen sette krav til ytterligere tilpasninger av de avbøtende tiltakene. Forslaget til plan skal minimum inneholde følgende:

¹ NVE-ref. 200701246-334

² NVE-ref. 200701246-443

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Om stans av vindturbiner

- *Beskrivelse av de praktiske rutineene for melding om behov for, og gjennomføring av, stans av enkeltturbiner, herunder:*
 - *Hvordan og når Dorvvošnjárgga siida melder inn behov for stans knyttet til samling før eller tidlig i vintersesongen og særlige behov for samling resten av vintersesongen.*
 - *Hvilken informasjon meldinger om behov for stans skal inneholde.*
 - *Hvordan konsesjonær bekrefter mottak av behov for stans og faktisk stans.*
 - *Hvordan det kan sikres at vindkraftverket raskt settes i drift igjen når det ikke lenger er behov for stans.*
- *Beskrivelse av ved hvilke meteorologiske forhold mv. det er grunnlag for å stanse enkeltturbiner for å sikre reindriftsutøvere i Dorvvošnjárgga siida en forsvarlig samling av rein i planområdet tidlig i vintersesongen, herunder hvordan slike forhold skal dokumenteres.*
- *Beskrivelse av hvilke særlige forhold som må være til stede for at det skal være grunnlag for ytterligere stans i perioder med iskastrisiko, herunder hvordan slike forhold skal dokumenteres.*

Om dekning av merkostnad

- *Beskrivelse av de praktiske rutineene for utbetaling av dekning av merkostnader for føring og gjeting, herunder når og hvordan konsesjonær skal gjennomføre utbetaling.*
- *Beskrivelse av hvordan det skal beregnes hvilke av Dorvvošnjárgga siida sine utgifter til gjeting og føring som utgjør merkostnader som følge av iskastrisiko for reindriftsutøvere.*

Dokumentasjon

- *Konsesjonær skal beskrive hvordan ovennevnte rutiner skal dokumenteres slik at NVE kan få tilgang til rutineene på forespørsel.*

Forholdet til en eventuell avtale

Dersom konsesjonær blir enig med Dorvvošnjárgga siida om alternative tiltak, går avtalen med Dorvvošnjárgga siida foran dette konsesjonsvilkåret og eventuell godkjent plan.»

Oppdaterte konsesjonsdokumenter er vedlagt. Ut over det nye vilkåret er konsesjonene uendret. Vilårsendringen har hjemmel i energiloven § 10-4.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Bakgrunn

Konsesjonsvedtak

Tromsø Vind AS og Raudfjell Vind AS (heretter TVRV) har konsesjon for vindkraftverkene Kvittfjell og Raudfjell. Anleggskonsesjonene ble vedtatt henholdsvis 16.02.2001 og 11.05.2012. Begge konsesjonene har vært oppdatert, og de gjeldende konsesjonene er datert 17.03.2022³. TVRV har fått ny eier, og i vedtak av 15.01.2025⁴ ble anleggskonsesjonene videreført med NTE Vindkraft AS som ny eier av TVRV.

Begjæring om omgjøring

I brev datert 15.02.2022⁵ ba Dorvvošnjárgga siida (heretter DS) NVE om å stille nye vilkår i konsesjonene som ivaretar hensynet til samiske interesser i driftsperioden. DS viser til utfordringer omkring driftsfasen, i hovedsak iskast fra vindturbinene, med videre følgeproblemer knyttet til beite, gjeting og samling av reinen. I tillegg kommer ekstraavgifter til føring. Det vises også til at anleggskonsesjonen er grunnlagt på at det skal være mulig med sameksistens mellom reindriften og vindkraftverket, men at det ikke finnes noen overordnede vilkår som legger til rette for en slik sameksistens.

NVE sendte begjæringen til TVRV, Kitti-siida v/Per Kitti, Tromsø kommune, Sametinget og Statsforvalteren i Troms og Finnmark, for uttalelse. NVE viser til vårt brev av 07.10.2022, med varsel om at NVE vurderer å sette nye vilkår, for en gjennomgang av innspill til begjæringen.

Varsel om vilkår om driftsstans og dekning av kostnader til føring og gjeting

Begjæringen av 15.02.2022 ble fulgt opp av et varsel til TVRV datert 07.10.2022, som nevnt over. I varselet står det at NVE vurderer å sette et nytt vilkår i hver av de to konsesjonene, og det ble foreslått følgende ordlyd:

«Av hensyn til Dorvvošnjárgga siidas bruk av Sør-Kvaløya i vinterhalvåret, skal konsesjonær legge til rette for gjennomføringen av følgende avbøtende tiltak:

- *Driftsstans ved reindrifutøvernes samling av rein inntil én uke i desember hvert år.*
- *Føring av rein etter samling, i perioden desember-mai.*
- *Gjeting av rein etter samling, i perioden desember-mai.*

Konsesjonær skal dekke kostnadene ved gjennomføringen av de avbøtende tiltakene.

Konsesjonær må legge fram en detaljert plan for NVE for hvordan de avbøtende tiltakene skal gjennomføres.

Planen skal utarbeides i dialog med Dorvvošnjárgga siida, og sendes NVE innen [dd.mm.åååå].

³ NVE-ref. 200701246-317 og 200700282-182

⁴ NVE-ref. 200701246-449

⁵ NVE-ref. 200701246-315

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Den detaljerte planen skal være godkjent av NVE før tiltakene gjennomføres. NVE kan ved godkjenningen av planen sette krav til ytterligere tilpasninger ved gjennomføringen av de avbøtende tiltakene.

Dersom konsesjonær senere blir enig med Dorvvošnjárgga siida om løsninger som avviker fra den godkjente planen, går avtalen med Dorvvošnjárgga siida foran.»

TVRV v/Simonsen Vogt Wiig uttalte seg til varselet i brev av 05.12.2022⁶. TVRV bestrider at det er grunnlag for å sette nye vilkår. DS v/Fend Advokatfirma (heretter Fend) responderte 17.04.2023⁷ på dette brevet fra TVRV.

Tromsø kommune uttalte seg til varselet 25.10.2022⁸, og viste til at gjeldende arealplan for området er kommuneplanens arealdel. Området for vindkraftverkene er vist som båndlagt område (båndlegging i medhold av energilovgivningen, mens tilstøtende arealer i all hovedsak er definert som landbruks-, natur-, frilufts- og reindriftsområde, LNFR). De mulige endringene i NVEs varsel endrer ikke på dette, og vil ikke representere prinsipiell ny arealbruk på denne delen av Kvaløya. Tromsø kommune mener de mulige vilkårene i hovedsak vil handle om forhold av mer privatrettslig art, men påpeker at de skisserte tiltakene vil kunne innebære en større konsentrasjon og samling av reinsdyr og at dette f.eks. kan medføre større fare for forurensing av lokal vannforsyning. Kommunen mener det er viktig å tenke på dette ved valg av fôrings-/samlingsplasser.

I etterkant av varselet har NVE gjennomført konsultasjoner med DS den 30.01.2023, 27.03.2023⁹ og 09.11.2023¹⁰. DS har gitt informasjon om deres situasjon, driftsform og bruksmønster. Her har DS også tatt opp problematikken med sameksistens mellom vindkraftanlegget og reindrifta, og har blant annet uttalt at det på lengre sikt er behov for alternative vinterbeiteområder. TVRV har uttalt seg til protokoller fra konsultasjonene ved brev av 31.05.2023¹¹ (epost) og 18.12.2023¹².

Den 28.08.2023¹³ ble det arrangert møte med NVE og Statsforvalteren i Troms og Finnmark sin reindriftsavdeling. I møtet ble blant annet muligheten for å utrede alternative vinterbeiteområder diskutert. Statsforvalteren viste til at prosessen med å fremskaffe erstatningsbeiter er svært komplisert og at alternative vinterbeiteområder er ekstra vanskelig, ettersom dette er en minimumsfaktor for reindrifta. Det ble likevel vist til at dette kan være en løsning på lang sikt, dersom DS selv finner erstatningsbeiter, men NVE ble også anbefalt å følge opp tiltak som kan bidra til å lette situasjonen for reindrifta på kort sikt.

⁶ NVE-ref. 200701246-348

⁷ NVE-ref. 200701246-374

⁸ NVE-ref. 200701246-344

⁹ Protokoll for begge konsultasjoner: NVE-ref. 200701246-371

¹⁰ NVE-ref. 200701246-404

¹¹ NVE-ref. 200701246-379

¹² NVE-ref. 200701246-413

¹³ NVE-ref. 200701246-387

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Nytt varsel om vilkår om driftstans

I konsultasjon med DS den 09.11.2023 ga DS uttrykk for at stenging av enkeltturbiner med en ytre ramme på én ukes stans per turbin mellom november–april, vil være mer hensiktsmessig enn én ukes stans i desember.

Som oppfølging av NVE sitt første varsel sendte NVE i brev av 09.10.24 et nytt varsel. I varselet foreslo NVE at den delen av vilkåret som gjelder stans, skulle ha følgende ordlyd:

«Konsesjonæren skal stanse enkeltturbiner i den utstrekning det er nødvendig for å sikre Dorvvošnjárgga siida en forsvarlig samling, flytting og gjeting av rein i planområdet.

Stans i medhold av dette vilkåret skal ikke overstige 7 døgn per turbin per kalenderår. Plikten til å stanse enkeltturbiner forutsetter at konsesjonæren får beskjed fra Dorvvošnjárgga siida om hvilke turbiner det er nødvendig å stanse, minst 24 timer i forkant.

Eventuell avtale mellom konsesjonæren og Dorvvošnjárgga siida om alternativer til stans, går foran dette vilkåret om stans.»

I varselet viste NVE samtidig til at vi vil komme tilbake til spørsmål om dekning av utgifter til fôring og gjeting i vår endelige avgjørelse av omgjøringsbegjæringen.

Det kom inn to kommentarer til varselet, fra henholdsvis Tromsø kommune (25.10.2024) og TVRV (15.11.2024) v/Simonsen Vogt Wiig.

Tromsø kommune viser til sin uttalelse til NVEs forrige varsel og har ingen merknader til endringen i konsesjonsvilkår i nytt varsel, som de mener ikke har betydning for gjeldende arealplan i området.

TVRV skriver at de er uenige i de vurderingene NVE legger til grunn i varselet og mener det foreslåtte vilkåret vil få store virkninger for TVRV. TVRV har gjentatt at de er uenige i premissene som ligger til grunn for å endre vilkårene, blant annet NVEs vurdering av de økonomiske konsekvensene det vil ha for dem og mener NVEs kalkulasjon er misvisende for det økonomiske tapet de vil få med vilkår om stans. TVRV anfører at det ikke er rettslig grunnlag for endring av konsesjonsvilkårene.

I brev av 28.02.2025¹⁴ gir den nye eieren av TVRV, NTE Vindkraft AS, sine merknader til varselet. De slutter seg i all hovedsak til uttalelsen fra TVRV av 15.11.2024, men utdyper konsekvenser knyttet til varslingsfrist på 24 timer og uklarheter om nødvendighetsvurderinger av stans.

Gjennomgang av innspill i saken

NVE mener hovedpunktene i saken dreier seg om:

- Plan- og influensområdets egnethet som vinterbeiter og omfang av fôring.
- Mulighet for sameksistens mellom reindrift og vindkraftverk
- Økonomiske konsekvenser for TVRV ved stenging av turbiner
- Andre konsekvenser for TVRV ved stenging av turbiner
- Avtaler mellom TVRV og DS/reinbeitedistriktet, herunder spørsmål om kompensasjon for fôring og gjeting.

¹⁴ NVE-ref. 200701246-453

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

- Rettslig grunnlag for omgjøring etter enl. § 10-4

NVE vil her gi en overordnet fremstilling av innspillene fra TVRV og DS, og drøfte disse nærmere under «NVEs vurdering».

Plan- og influensområdets egnethet som vinterbeiter og omfang av fôring.

Det framgår av partenes merknader at de er uenige om hvorvidt plan- og influensområdet for Kvitfjell/Raudfjell vindkraftverk er egnet som vinterbeiteområde eller ikke.

TVRV bestrider at det er grunnlag for å sette nye vilkår, og skriver følgende om områdets egnethet som vinterbeite i brev av 18.12.2023¹⁵: *«Vår gjennomgang i brev av 5.12.22 viser blant annet at området ikke egner seg som vinterbeite grunnet naturgitte forhold, og heller ikke tradisjonelt har blitt benyttet som vinterbeite.»* Dette blir gjentatt i brev av 15.11.2024: *«De klimatiske og geografiske omstendighetene på Kvaløya generelt og Raudfjell/ Kvitfjell spesielt tilsier altså at lokasjonen ikke er egnet til vinterbeite. Dersom området skal kunne benyttes til vinterbeite, må det skje i form av en tilleggsfôring for å kunne ha en rimelig produksjon i vinterperiodene.»*

Videre påpeker TVRV at omtrent hele Kvaløya er avsatt til vinterbeite, og at det finnes alternative omkringliggende områder som kan benyttes i perioder der værforholdene på fjellet er særlig utfordrende for reinen. De anfører at det ikke er grunnlag for å fastsette vilkår om stans for å kunne muliggjøre vinterbeite i planområdet, når det i seg selv ikke er egnet til vinterbeite.

DS viser til at planområdet for vindkraftverkene benyttes til vinterbeite. Dette ble lagt til grunn i begjæringen fra DS, og er videre tatt opp i konsultasjonene. I protokollen fra konsultasjon mellom DS og NVE 30.1.2023 står det blant annet: *«DS tok opp at området sør for Bakkelandeidet/Sørfjorddalen er et helhetlig vinterbeiteområde hvor flokken kan låvdat (flokker beiter spredt med kontroll, NVEs anm.), men er nå ubrukelig for tradisjonelt vinterbeite når Rødfjell og Kvitfjell er utilgjengelige på grunn av iskast.»*

Mulighet for sameksistens mellom reindrift og vindkraftverk.

TVRV skriver i sine uttalelser av 05.12.2022¹⁶ og 15.11.2024¹⁷ at DS sin driftsform er utradisjonell, både fordi DS legger opp til sommer- og vinterbeite i hovedsakelig det samme området, og fordi DS har etablert driften i den seinere tid med dyr hentet fra Finnmark. De viser til at en ny form for virksomhet, som aldri har vært benyttet av reindriften i området, vanskelig kan regnes som en tradisjonell reindrift. TVRV trekker også fram at DS sin reindrift ble etablert på Kvaløya etter at konsesjonene for både Kvitfjell og Raudfjell ble gitt, og mener denne må tilpasse seg de konsesjonsgitte vindkraftanleggene. TVRV skriver i uttalelsen av 15.11.2024 at de mener DS kan tilpasse driften ved å samle inn reinen på et tidspunkt hvor iskast ikke forekommer. Dersom reinen ikke selv trekker ut av området på vinterstid, bør reinen kunne samles før iskast kan forekomme. TVRV mener dette fremstår som en rimelig tilpasning, og må kunne kreves av reindriften når det etableres en virksomhet inne på planområdet etter at konsesjon er gitt.

DS viser i sin begjæring av 15.02.2022 til at vindkraftanlegget er bygget i deres vinterbeiteområde, slik at det er vanskelig å sameksistere. De skriver her at *«utbyggingen av vindturbinene har gjort at*

¹⁵ NVE-ref. 200701246-413

¹⁶ NVE-ref. 200701246-348

¹⁷ NVE-ref. 200701246-447

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

reinen skyr fjellområdene og trekker mer ned mot lavlandet. Det som gjør situasjonen enda mer vanskelig er at iskastproblemet gjør det farlig for oss å være i fjellene der hvor vindturbinene står». DS viser til at iskastproblematikken er større enn det NVE og utbygger tidligere har vært klar over og gitt informasjon om. Dette har ført til at DS nå må fullføre flokken der det er trygt. Fôringen anses som en nødløsning, og ikke som en holdbar løsning i framtiden.

Konsekvenser av redusert produksjon ved stenging av turbiner

TVRV er i sin uttalelse av 15.11.2024 uenig i NVEs beregning av de økonomiske konsekvensene varslingsforslaget vil få dersom det blir iverksatt. TVRV mener NVEs beregninger er misvisende ettersom de baserer seg på stans av 15 turbiner som kan stanses i en uke hver, og mener krav om stans gjelder alle anleggets 67 turbiner fordi ingen områder foreløpig er utpekte. TVRVs beregninger gir et produksjonstap på 2,5 %, tilsvarende 20 GWh, og ettersom kraftprisene er høyere i vinterhalvåret enn i sommerhalvåret, vil inntektstapet deres ligge på mellom 3 og 4 % av vindkraftverkens samlede inntekter. TVRV mener dette inntektstapet er såpass stort at det vil få samfunnsøkonomiske konsekvenser, samt økonomiske konsekvenser for Tromsø kommune.

Andre konsekvenser for TVRV ved stenging av turbiner

TVRV skriver i sin uttalelse av 15.11.2024 at den varslede stansen vil gi økt belastning for Statnett som systemansvarlig, og at NVE bør utrede hvordan et slikt vilkår stiller seg i lys av de nye kravene som stilles av Statnett om vindkraftverkens plikt til å levere automatisk regulering (FCR). De påpeker at det er uklart om det dreier seg om planlagte eller ikke planlagte driftsstanser. Dersom DS krever stans med 24 timers varsel, men etter at neste dags produksjonsestimat er meldt inn til kraftbørsen, hevder de at det vil medføre en økt balansekostnad.

TVRV mener at et vilkår om stans vil gi DS en fordel fremfor Kitti-siida. Dette vil gi DS en sterk forhandlingsposisjon ovenfor TVRV, med forventninger om større økonomiske kompensasjoner som den andre siidaen (Kitti-siidaen) ikke kan kreve. TVRV mener dette er en diskriminering overfor Kitti-siidaen, som har samme rettigheter til å bruke området og har like mange dyr. TVRV viser til at de ønsker å sikre lik fordeling av kompensasjoner og øvrige avbøtende tiltak for begge siidaene.

Som ny eier av TVRV skriver NTE i brev av 28.02.2025 at det er nødvendig med 48 timers varslingsfrist for at vindkraftverkens balanseansvarlig skal ha mulighet til å inngå korrekt kontraktsforpliktelse. De viser til at avvik fra inngått forpliktelse straffes med ubalansekostnader i regulerkraftmarkedet. NTE påpeker samtidig at varslet stans som ikke benyttes også kan innebære ubalanse, og mener at en varslet stans som ikke benyttes må medregnes i den totale perioden for stans.

Dekning av kostnader til fôring og gjeting av rein etter samling (desember-mai)

I NVE sitt varsel av 07.10.2022 ble det i tillegg til forslag om driftsstans foreslått et avbøtende tiltak om dekning av merutgifter knyttet til fôring og gjeting. I varselet la NVE til grunn at DS har tilpasset sin vinterdrift på Sør-Kvaløya for å unngå skade av personell og rein fra iskast fra vindkraftverkene. DS har i konsultasjon forklart at de starter å samle reinen omtrent i desember, og at tidsmessig kan dette arbeidet ta fra noen dager til opptil en uke. Etter samling i desember, må DS fôre reinen daglig for å holde flokken samlet og unngå at de går i planområdet til vindkraftverket resten av

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

vinteren. DS uttalte at dagens arbeidsbelastning er for høy, og at de ikke klarer flere vintre uten ekstra hjelp. DS opplyser at de er avhengig av daglig tilsyn med flokken vinterstid.

TVRV v/SVW uttalte i brev av 05.12.2022, at de mener driftsformen til DS, med mer aktiv gjeting, innsamling og til tider inngjerding av dyr samt føring i lavlandet er et valg som ikke har sammenheng med vindkraftanlegget eller iskast. DS v/Fend har tilbakevist denne påstanden i brev av 17.4.2023, og mener TVRV gjennomgående gir en uriktig framstilling av DS. Fend skriver at siidaen ikke fullfôret flokken før etableringen av vindkraftverkene begynte, men at det nå har blitt nødvendig i visse perioder under byggefasen av vindkraftverkene.

TVRV v/SVW viser i uttalelsen av 15.11.2024 til at det finnes kompensasjonsavtaler mellom reinbeitedistriktet og konsesjonær, som skal dekke merkostnader og ulemper som reindriften har i forbindelse med etablering av vindkraftverkene. TVRV skriver at det er en intern uenighet mellom siidaene om hvordan utbetalingen skal gjennomføres, og de hevder at de har forsøkt å utbetale kompensasjonen direkte til reinbeitedistriktet, men at det manglende samarbeidet har forsinket betalingsprosessen. I brevet understreker TVRV at de er villige til å inngå i forhandlinger og ha tett og kontinuerlig dialog med reindriften. DS v/Fend uttaler i sitt brev av 17.04.2023 at avtaler mellom distriktet og konsesjonær ikke er til hinder for at konsesjonen omgjøres. De påpeker videre at det uansett ikke er inngått avtaler om erstatning mellom konsesjonær og DS annet enn for enkeltår, og anfører at avtaler der DS ikke er part ikke kan gjøres gjeldende overfor DS uten videre. Av referat fra møte mellom NVE og DS den 06.02.2025, fremgår det at DS opplyste om at de ikke visste hvorfor kompensasjonen ikke var utbetalt. Videre fremgår det at DS poengterte at erstatningen ikke er relevant for begjæringen om vilkårsendring, ettersom avtale om erstatning forutsetter sameksistens.

Rettslig grunnlag for omgjøring etter enl. § 10-4

TVRV v/SVW har i sine uttalelser av 05.12.2022 og 15.11.2024, bestridt at det foreligger rettslig grunnlag for omgjøring etter enl. § 10-4. I det videre oppsummerer vi TVRVs anførsler i brev av 15.11.2024.

TVRV påpeker at enl. § 10-4 er en sikkerhetsventil og at terskelen for omgjøring etter denne bestemmelsen er høy. Det vises til ordlyden «særlige tilfelle», forarbeider og NVEs forvaltningspraksis.

I samme brev anfører TVRV at ordlyden «allmenne interesser», lovens formålsbestemmelse og forarbeider til vannressursloven § 28, tilsier at rent private interesser ikke kan rettferdiggjøre omgjøring. TVRV skriver at samiske interesser nok generelt kan anses som allmenne interesser, men det må likevel skilles fra den enkelte sames private næringsinteresser, da den enkeltes næringsvirksomhet ikke regnes som «allmenne interesser».

Oppsummert mener TVRV at rettskildebildet viser at endring av konsesjonsvilkårene bare kan skje i tilfeller hvor det har skjedd større endringer etter at konsesjonen er gitt. I tilfeller hvor det foreligger slike endringer, må hensynet til konsesjonæren veies opp mot hensynet til de interessene som blir tilgodesett med endringen.

TVRV mener at vindkraftverkene ikke har andre virkninger for reindriften enn de som var kjent på tidspunktet hvor konsesjonene ble gitt. De negative konsekvensene reindriften opplever, er etter TVRVs syn allerede ivare tatt og kompensert for i avtalene med Reinbeitedistriktet 14.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

TVRV skriver at de økonomiske konsekvensene er betydelige, og at et vilkår om stans også vil medføre negative virkninger for andre private aktører.

Til sammenligning er de positive virkningene for DS begrenset, etter TVRVs syn. TVRV skriver at det erfaringsmessig er lite rein i planområdet når det er iskastfare, og driftsformen er allerede avhengig av føring og gjeting som følge av de klimatiske forholdene i planområdet.

DS har ifølge TVRV etablert en ny driftsform på Kvaløya, etter at konsesjonene ble gitt, og som ikke samsvarer med stedlig tradisjonell reindrift. Dette kan ikke utgjøre et «særlig tilfelle» hvor fastsatte vilkår kan endre av hensyn til «allmenne interesser». Når DS etablerer seg etter at en konsesjon er gitt, utgjør reindriften en ny næringsvirksomhet som må tilpasse seg den konsesjonsgitte virksomheten. TVRV skriver at én siida i én siida i reinbeitedistriktet ikke kan utgjøre allmenne interesser, når driften er etablert etter at anleggskonsesjon er gitt. Det blir da heller snakk om private interesser som skal kompenseres for i private avtaler, som her er inngått, eller fastsettes i ekspropriasjonsskjønn dersom det ikke blir inngått private avtaler.

I brev av 09.12.2024 fra DS v/Fend, uttales det at DS stiller seg bak NVEs konklusjon om at det foreligger et særlig tilfelle og et kvalifisert behov for endring. DS anfører at vindkraftverkene utgjør et inngrep som medfører vesentlig større skade og ulempe for samisk reindrift enn det som var antatt på vedtakstidspunktene.

I brev av 17.04.2023 redegjøres det nærmere for DS sitt syn om at virkningene av vindkraftverkene er vesentlig større enn antatt. I samme brev uttaler DS også at hensynet til reindrift oppfyller vilkåret om at endringene må gjøres av hensyn til allmenne interesser. DS slutter seg også til NVEs vurderinger i varselet av 07.10.2022 om at tidligere inngåtte avtaler mellom distriktet og konsesjonær ikke er til hinder for at konsesjonene omgjøres.

NVEs vurdering

Plan- og influensområdets egnethet som vinterbeiter og omfang av føring.

DS viser i sin begjæring av 15.02.2022 til at de benytter det gjeldende planområdet for vindkraftverkene til vinterbeite. Dette er også gjentatt i konsultasjoner. TVRV skriver på sin side, både i brev av 05.12.2022 og 15.11.2024, at området verken egner seg til vinterbeite eller tradisjonelt har blitt benyttet til dette. TVRV har gjennomgått historiske kilder om hvordan reindriften på Kvaløya har vært utøvet fram til i dag, og i uttalelsen av 15.11.2024 underbygges denne fremstillingen gjennom å sitere innhold fra en nyere konsekvensutredning om reindrift på Kvaløya (Ecofact Nord sin KU for reindrift i forbindelse med reguleringsplan for Arctic Center i Tromsø kommune).

DS har både i sin begjæring og i konsultasjoner vist til at planområdet var bedre egnet til vinterbeite før etablering av vindkraftverkene.

NVE viser til at det i konsekvensutredningen for Kvittfjell vindkraftverk (Prestbakmo 1999) blant annet står følgende om det aktuelle området: «*Sjøl om innslaget av lav i området er sparsomt, tilsier de naturgitte forholdene at området er best egnet til høst-, vinter- og tidlig vårbeite. (...) Normalt trekker reinen inn i området i oktober/november og holder seg her til den trekker østover i april/mai.*»

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Også i senere tid har det blitt lagt til grunn at Kvitfjell og Raudfjell er egnet som vinterbeiter. I OEDs vedtak av 18.04.2018¹⁸, i klagesak om konsesjon til ny adkomstvei til Kvitfjell/Raudfjell vindkraftverk, uttalte departementet følgende: «*Departementet legger til grunn at Kvitfjell og Raudfjell utgjør viktige vinterbeiter for siidaens drift*».

Videre viser NVE til Statsforvalteren i Troms og Finnmark sin uttalelse i brev av 07.04.2022 om at: «*Det er reineierne som sitter på den største kunnskapen om den praktiske drifta, og vi vil be NVE å vektlegge siidaens erfaringer og kompetanse fra de foregående årene*». NVE slutter seg til dette og mener konsesjonær ikke har lagt fram informasjon i denne saken som tilsier at vi ikke skal vektlegge DS sin egen vurdering av det aktuelle området som vinterbeite.

NVE legger derfor til grunn at plan- og influensområdet til Kvitfjell/Raudfjell vindkraftverk er et areal som ut fra naturgitte forhold er egnet som vinterbeite.

NVE legger videre til grunn at området der vindkraftverkene er plassert er satt av til vinterbeite, og at dette også var tilfelle på konsesjonstidspunktet. NVE mener tidligere arealbruk i driftsenhetene/siidaene i rbd. 14 ikke er avgjørende for denne saken. Vi viser til at dynamisk bruk av reinbeiteområder er et kjennetegn ved reindrift. Siidaer kan etableres, slås sammen og endres, og det samme kan bruken av arealer innenfor reinbeitedistriktet. Hvordan og i hvilket omfang det aktuelle arealet tidligere er brukt som vinterbeite, er etter vår vurdering ikke avgjørende for NVEs omgjøringsadgang i denne saken.

Mulighet for sameksistens mellom reindrift og vindkraftverk

NVE viser til at det i konsesjonsbehandlingen ble konkludert med at vindkraftverket og reindriften kunne sameksistere. Samtidig kom det fram under konsesjonsbehandlingen at det på vedtakstidspunktene i 2001, 2012 og 2015 var knyttet usikkerhet til hva de faktiske virkningene av Kvitfjell/Raudfjell vindkraftverk ville bli for reindriften.

NVE oppfatter at det er uenighet mellom partene om hvorvidt vindkraftverkene og reindriften kan sameksistere. DS skriver i sin begjæring at vindturbinene har gjort at reinen skyr fjellområdene og trekker mer ned mot lavlandet. Videre skriver DS i begjæringen at iskastproblemet gjør det farlig for reindriftsutøverne å oppholde seg i fjellene der vindturbinene står.

NVE mener at det er de faktiske erfaringene fra driften av Kvitfjell/Raudfjell vindkraftverk som må legges til grunn ved vurdering av hvorvidt utbyggingen medfører vesentlige ulemper for reindriften eller ikke. NVE legger til grunn at det er stor iskastfare i Kvitfjell/Raudfjell vindkraftverk. Som omtalt i NVEs varsel av 07.10.2022, rapporterte TVRV i brev av 13.05.2022¹⁹ om sine erfaringer med varsling av iskast i vintersesongen 2021/2022. Av TVRVs brev fremgår det blant annet at det har vært jevnt høy sannsynlighet for iskast gjennom vinteren: «*Statistikken viser at prognosene varsler om en viss risiko for ising (fra lav til høy) i 72,8 % av perioden fra 01.10.2021 til 31.04.2022*». Videre står det at det har «*vært ganske mange stopp av enkelt-turbiner i korte perioder for å sikre trygg transport til turbiner eller av hensyn til pågående arbeid i vindkraftverkene da det er umulig å legge alle transportkorridorer utenom de anbefalte sikkerhetssonene*».

NVE legger videre til grunn at iskastfaren for reindriftsutøvere i liten grad var et tema i konsesjonsvurderingene og detaljplanbehandlingen for vindkraftverkene. Etter NVEs vurdering

¹⁸ NVE-ref. 200701246-213

¹⁹ NVE-ref. 201505233-877

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

kunne ikke DS forvente en iskastfare som ifølge brevet fra TVRV krever «*ganske mange stopp av enkelt-turbiner i korte perioder for å sikre trygg transport til turbiner*». NVE legger til grunn at en iskastfare som beskrevet over, innebærer en HMS-utfordring for reindriftsutøvere som befinner seg i området. HMS-utfordringene innebærer en relativt lav, men likevel reell, mulighet for å bli truffet av iskast, og i tillegg et vesentlig stressmoment for reindriftsutøverne.

Økonomiske konsekvenser ved stenging av turbiner

TVRV mener NVE sine kalkulasjoner i siste varsel er misvisende ettersom de baserer seg på stans av 15 turbiner som kan stanses i en uke hver. TVRV mener man må ta utgangspunkt i samtlige 67 turbiner i de to anleggene, fordi ingen områder foreløpig er utpekte. TVRV mener at dette gir et høyere estimert produksjonstap enn det NVE viser til. TVRV sine beregninger gir et produksjonstap på ca. 2,5 %. Dette innebærer ifølge TVRV et inntektstap på 3 til 4 % av vindkraftverkernes samlede inntekter, fordi kraftprisene er høyere på vinteren når det er aktuelt med stenging av turbiner.

NVEs varsel innebærer at enkeltturbiner kan stanses inntil sju dager årlig, og at stans av turbiner kun vil skje ved behov. Våre beregninger ble gjort for stans av eksempelvis 15 turbiner, som vil gi et totalt produksjonstap på 1 %. Etter NVEs vurdering er det lite sannsynlig at det vil være nødvendig å stanse alle enkeltturbinene i sju dager, og vi tar derfor utgangspunkt i at det kan være sannsynlig med et produksjonstap på 0,5 – 2 %. Dette vil variere mellom år, blant annet på grunnlag av vindforhold under reinsamling. NVE mener en god dialog med DS vil redusere behovet for stans av flere turbiner enn nødvendig.

Andre konsekvenser for TVRV ved stenging av turbiner

TVRV mener den varslede stansen vil gi økt belastning for Statnett som systemansvarlig, og at NVE bør utrede hvordan et slikt vilkår stiller seg i lys av de nye kravene som stilles av Statnett om vindkraftverkernes plikt til å levere automatisk regulering (FCR). De påpeker at det er uklart om det dreier seg om planlagte eller ikke planlagte driftsstanser. Dersom DS krever stans med 24 timers varsel, men etter at neste dags produksjonsestimat er meldt inn til kraftbørsen, hevder TVRV at balansekostnadene vil øke. De ber om 48 timers varslingsfrist for at vindkraftverkernes balanseansvarlig skal ha mulighet til å inngå korrekt kontraktsforpliktelse. De krever videre at varslet stans som ikke benyttes må medregnes i den totale perioden for stans.

NVE mener det ikke er riktig at det foreslåtte vilkåret vil medføre ekstra belastning for Statnett, og at dette kan bero på en misforståelse av «*Varsel om vedtak om levering og betaling for systemtjenester 2025 - Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet (fos) §§ 9 og 27.*» Statnett uttaler i e-post av 22.11.2024²⁰ til NVE at det som ligger i dette varselet betyr at konsesjonær skal levere frekvensregulering når de har tilgjengelig kapasitet, men at dette ikke er å anse som en kapasitetsforpliktelse. Det å levere frekvensregulering ved tilgjengelig kapasitet er ikke det samme som en kapasitetsforpliktelse, og forskriften har derfor ingenting med FCR-markedet å gjøre. Statnett mener også at det ikke er grunn til å påstå at 24 timers varsel vil medføre en økt balansekostnad i kraftsystemet, fordi konsesjonæren har mulighet til å handle seg i balanse gjennom intradagsmarkedene.

NVE mener det foreslåtte vilkåret ikke vil få konsekvenser for FCR-markedet, og vil ikke legge vekt på dette. Vi viser videre til at Statnett mener konsesjonæren har mulighet til å handle seg i balanse

²⁰ NVE-ref. 200701246-459

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

slik at 24 timers varsel om stans ikke vil medføre økt balansekostnad i kraftsystemet. NVE legger til grunn at konsesjonæren kan handle seg i balanse, men vil påpeke at denne handelen kan innebære økte kostnader. Etter NVEs vurdering er det imidlertid gode muligheter for at stans i forbindelse med samling kan planlegges i dialog med DS. Det bør tilstrebes at varsel om stans fra DS kommer så tidlig som mulig, og rutiner for varsel bør inngå som en del av en tiltaksplan. NVE vil likevel påpeke at vær- og arbeidsforhold kan endres raskt for DS. Basert på en avveining av kostnader for konsesjonær og hensynet til DS, mener NVE at en siste frist om varsel på 36 timer er et fornuftig kompromiss, og vil fastsette dette i vilkåret. NVE er enig med TVRV om at varslet stans som ikke benyttes må medregnes i den totale perioden for stans, og vil presisere dette i vilkåret.

TVRV mener at et vilkår om stans vil gi DS en fordel fremfor den andre siidaen i reinbeitedistriktet, og at dette vil gi DS en sterk forhandlingsposisjon, og er diskriminerende.

NVE understreker at nytt vilkår vil være knyttet til den faktiske driftssituasjonen for reingjeterne i området, slik det er fremkommet i både begjæring og øvrige opplysninger fra DS. Vi har ikke informasjon om at den andre siidaen i reinbeitedistriktet har lignende problematikk. Vi registrerer at avtaler om kompensasjon er inngått med begge siidaer, og at TVRV er opptatt av å sikre lik fordeling av denne. Ettersom vi her behandler problematikk med bakgrunn i den innkomne begjæringen fra DS, så anser vi ikke at det foreligger en diskriminering for den andre siidaen i reinbeitedistriktet. Vi viser til at dersom det viser seg at det foreligger tilsvarende problemer for Kitti-siida som for DS, så kan NVE senere på eget initiativ varsle nytt vilkår for å ivareta dette.

Spørsmålet om dekning av kostnader til fôring og gjeting av rein etter samling, i perioden desember-mai

DS har i begjæringen vist til at iskast fra vindturbiner fører til at de må bruke mye ekstra ressurser til gjeting og fôring av dyrene. Dette er gjentatt både i skriftlige kommentarer og konsultasjoner.

TVRV viser til at driftsformen til DS innebærer fôring også uavhengig av vindkraftverkernes virkninger, og til at det ble gjennomført fôring før vindkraftverkene ble bygget. NVE legger til grunn at DS de fleste år vil måtte tilleggsføre reinen noe, uavhengig av vindkraftverket. Det er derfor vanskelig å dokumentere hvilke fôringsutgifter som skyldes vindkraftverket og hvilke som ville inntruffet uavhengig av det utbygde anlegget. Basert på konsultasjoner og uttalelser fra DS, mener NVE likevel at det er sannsynliggjort at reindriften før vindkraftverkene ble satt i drift ikke innebar det samme behovet for fôring og gjeting som det nå er behov for på grunn av iskastfaren, som jf. vurderingene over, har vært større enn DS kunne kreves å forvente. Et slikt tilleggsbehov innebærer merkostnader, og etter NVEs vurdering er det dermed sannsynliggjort at uforutsette virkninger har ført til merkostnader for DS.

Det er samtidig relevant at konsesjonær har inngått avtaler med reinbeitedistriktet om økonomisk kompensasjon i forbindelse med konsesjonssakene. Dette innebærer at reinbeitedistriktet har vært klar over ulemper for reindriften, og at det kan være risiko for dobbeltkompensasjon ved nye vilkår om kostnadsdekning knyttet til fôring og gjeting. NVE mener derfor det er viktig med en forholdsmessig kostnadsdekning knyttet til de uforutsette konsekvensene, og at konsesjonær ikke kan pålegges å dekke kostnader for fôring og gjeting som uansett måtte vært gjennomført. Dette hensynet vil etter NVEs vurdering ivaretas gjennom at det settes vilkår om å utarbeide en tiltaksplan som skal godkjennes av NVE, og som tar utgangspunkt i at det er merkostnader som skal dekkes.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Sammenhengen mellom tiltakene

NVE mener at vilkår om vindturbinans og dekning av merkostnader knyttet til føring og gjeting vil bidra til at HMS-utfordringene for reindriftsutøverne reduseres vesentlig. Tiltakene vil ikke fjerne konsekvensene av vindkraftverkene, men vil etter NVEs vurdering bidra til at DS kan ha en forsvarlig reindrift i området.

NVE vil understreke sammenhengen mellom de foreslåtte tiltakene om vindturbinans og dekning av merkostnader. Et tidsbegrenset vilkår om stans som er knyttet til samling av rein fordrer at dyrene blir holdt unna vindkraftverkene store deler av vintersesongen. Hvis dyrene ikke blir holdt unna vindkraftverkene, vil behovet for stans for å unngå iskastfare være større. For å holde dyrene unna vindkraftverkene kreves det stor grad av føring, og dette innebærer merkostnader for DS.

Rettslig grunnlag for omgjøring etter enl. § 10-4

NVE mener at omgjøringen i form av å innta nytt vilkår om stans i konsesjonene til Kvittfjell og Raudfjell vindkraftverk og dekning av kostnader til gjeting og føring, har hjemmel i energiloven § 10-4 første ledd. Bestemmelsen lyder slik:

«I særlige tilfelle kan de fastsatte vilkår endres av hensyn til allmenne interesser. Det skal tas hensyn til kostnadene en endring vil påføre konsesjonæren og de fordeler og ulemper endringen for øvrig vil medføre».

Av lovforarbeidene fremgår det at hensynet til konsesjonærens behov for å kunne innrette seg etter de vilkår som er gitt, tilsier at endringer bare bør foretas hvis det foreligger et kvalifisert behov. Omgjøring kan for eksempel være nødvendig når skader og ulemper ved anlegget blir vesentlig større enn antatt. Videre følger det av forarbeidene at det i omgjøringsvurderingen skal tas hensyn til kostnadene endringen vil påføre konsesjonæren, og de fordeler og ulemper endringen vil medføre.²¹

TVRV har anført at vilkåret om at det må foreligge et «særlig tilfelle», ikke er oppfylt i denne saken. Videre har TVRV anført at det ikke dreier seg om endringer av hensyn til «allmenne interesser». TVRV har også uttalt at vilkåret ikke er forholdsmessig. NTE har i sitt brev av 28.02.2025 sluttet seg til TVRVs oppfatning om at vilkårene for endring av konsesjonsvilkår ikke er oppfylt.

Særlig tilfelle

NVE mener det foreligger et «særlig tilfelle» i denne saken. Som redegjort for over, mener NVE at vindkraftverkene har hatt andre virkninger på reindriften enn det man så for seg på konsesjonstidspunktene. Reindriftens bruk av området i dag innebærer at iskast har vesentlig større konsekvenser for sikkerheten til reindriftsutøverne, enn det man så for seg på konsesjonstidspunktene. Dette skaper utfordringer med tanke på sameksistens mellom vindkraftverket og reindriftsutøverne, noe som var en forutsetning for konsesjonsvedtakene.

Vi mener at det ikke er avgjørende at DS etablerte seg etter at konsesjonene ble gitt, eller at reindriften bruker området på en annen måte enn det som var tilfellet på konsesjonstidspunktene. Vi viser til at reindriften er dynamisk, og i dette ligger det blant annet at bruken av reindriftsområdene kan endre seg over tid, og at siidaer kan etableres, slås sammen og endres.

²¹ Ot.prp.nr.43 (1989-1990) s. 96-97.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

TVRV har i brev av 15.11.2024 anført at NVEs vedtakspraksis tilsier at det gjelder en høy terskel for omgjøring av konsesjon, og det påstås at NVE kun har ilagt nye tyngende vilkår i ett tilfelle (Smøla kraftverk). NVE er ikke uenige i at terskelen for omgjøring etter § 10-4 er høy, men vi vil bemerke at det finnes flere eksempler på at NVE har gitt nye tyngende vilkår med hjemmel i enl. § 10-4. I vedtak av 26.08.2021²² fastsatte NVE nytt vilkår om deltagelse i program for etterundersøkelser av rovfugltrekk i konsesjonene til Høg-Jæren, Åsen 2 og Lista vindkraftverk. I vedtak av 09.07.2024²³ fastsatte NVE nytt vilkår om avbøtende tiltak for støyvirkninger ved Vardafjellet vindkraftverk.

Hensynet til at konsesjonæren skal kunne innrette seg etter de tillatelser som er gitt, skal vektlegges i omgjøringsvurderingen. I denne saken mener NVE at hensynet til forsvarlig reindriftsutøvelse og hensynet til samisk kulturutøvelse, må veie tyngre enn hensynet til konsesjonærens innrettelse. Vi påpeker også at virkningene for reindriften ble ansett å være usikre på konsesjonstidspunktene. Vi viser til dokumentet Bakgrunn for vedtak av 15.02.2001²⁴, om konsesjon til Kvittfjell vindkraftverk, der NVE blant annet på s. 24 «konstaterer at en vanskelig kan si noe sikkert om hvordan reinen vil reagere på vindturbiner, og dermed hvilke konsekvenser dette vil medføre for reindriften på Kvaløya». Tilsvarende formulering finnes i Bakgrunn for vedtak av 10.05.2012²⁵ s. 79, om konsesjon til Raudfjell vindkraftverk, og punkt 6.7.6 NVEs vurdering av vindkraftverkets virkninger for reindrift. Det var synlig for konsesjonærene at virkningen for reindrift var usikre på konsesjonstidspunktet, og derfor påregnelig at det i fremtiden kunne bli aktuelt med nye vilkår av hensyn til reindrift.

Iskastrisikoens påvirkning på DS sin reindriftsutøvelse er en ulempe som dagens konsesjonsvilkår ikke ivaretar i tilstrekkelig grad. Det foreligger etter vårt syn et kvalifisert behov for omgjøring og vi mener således at vilkåret om «særlig tilfelle» er oppfylt.

Allmenne interesser

TVRV anfører at det i denne saken dreier seg om endringer av hensyn til rent private interesser, og ikke av hensyn til allmenne interesser. TVRV uttaler at samiske interesser «kan nok generelt anses som allmenne interesser, men det må likevel skilles fra den enkelte sames private næringsinteresser, da den enkeltes næringsvirksomhet ikke regnes som «allmenne interesser»».

NVE er ikke enig i at det i denne saken dreier seg om endring av hensyn til rent private interesser. Dette dreier seg om en endring av hensyn til samiske interesser, herunder hensynet til reindriftsutøvelse og muligheten for reindriftutøverne til å kunne samle, flytte og gjete rein på måte som er forsvarlig for reindriftsutøverne. Hensynet til samiske interesser og forsvarlig reindriftsutøvelse, er etter NVEs syn allmenne interesser.

Forholdsmessighet

NVE mener at vilkåret om driftsstans og kostnadsdekning er forholdsmessig når det sees hen til kostnadene for konsesjonæren, andre ulemper, og de fordelene som oppnås for reindriften.

TVRV har i sitt brev av 15.11.2024 anført at inntektstapet som følge av driftsstans vil ligge på mellom 3 og 4 % av vindkraftverkens samlede inntekter, basert på at produksjonen reduseres

²² NVE ref. 202104542-7

²³ NVE ref. 200803409-201

²⁴ NVE-ref. 200100469-7

²⁵ NVE-ref. 200701246-88

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

med 2,5 %. TVRV har da lagt til grunn et verst tenkelig scenario der alle turbiner må stenges ned i 7 kalenderdager i året. NVE påpeker at den enkelte vindturbin kun skal stanses i den utstrekning det er nødvendig for en forsvarlig samling av rein i planområdet. Vi anser det lite sannsynlig at det vil bli behov for å stenge ned samtlige turbiner, i 7 kalenderdager hvert år ut konsesjonsperioden, og legger til grunn at vilkåret om stans kan føre til en produksjonsreduksjon på 0,5 – 2 %. NVE mener at inntektstapet knyttet til tapt produksjon sammenholdt med kostnader til gjeting og føring, ligger innenfor det som er forholdsmessig sett opp imot den fordelen som oppnås med sikkerhet for reindriftsutøvere.

TVRV anfører også at de positive virkningene av nytt vilkår for DS er begrensede. TVRV skriver at det erfaringsmessig er lite rein i planområdet når det er iskastfare, og at driftsformen allerede er avhengig av føring og gjeting som følge av de klimatiske forholdene. NVE påpeker at dersom det er lite rein i planområdet under iskastfare, vil konsekvensene av vilkåret for konsesjonærene også være begrensede. Etter vilkåret skal den enkelte vindturbin kun stanses i den grad det er nødvendig for forsvarlig samling, flytting og gjeting av rein i planområdet, og det vil ikke være aktuelt med stans dersom reinen ikke befinner seg i planområdet under perioder med iskastfare.

NVEs samlede vurdering

NVE mener etablering av vindkraftverkene Kvittfjell og Raudfjell har medført endret bruk av området for reindrifta, og at dette har fått andre konsekvenser enn det som var forutsatt på konsesjonstidspunktet. I konsesjonsbehandlingen av anleggene konkluderte konsesjonsmyndighetene med at vindkraftverk og reindrift kunne sameksistere. I behandlingen av begjæringen fra DS fremkommer det opplysninger om at HMS-risikoen knyttet til iskastfare er større enn forventet, og de uttaler at sameksistens er umulig.

DS har tilpasset sin drift etter etablering av vindkraftverkene, og har nå ny kunnskap om hvilke virkninger vindkraftverkene har for deres faktiske drift. NVE konstaterer at det er store HMS-utfordringer for reindriftsutøvere i forbindelse med iskast fra vindturbinene, og at denne situasjonen best kan løses gjennom en kombinasjon av tiltak.

NVE mener et nytt vilkår om stans av vindturbiner, for å sikre reindriftsutøvere mot fare for iskast i forbindelse med samling av rein, er et hensiktsmessig tiltak for å muliggjøre sameksistens. I tillegg mener NVE det er hensiktsmessig med dekning av merkostnader til føring og gjeting som har blitt nødvendig på grunn av risikoen for iskast. Disse tiltakene henger sammen, ved at stansen gjelder samling av dyrene for å holde dem unna vindkraftverkene gjennom store deler av vinterperioden ved hjelp av føring og gjeting.

NVE er kjent med at konsesjonær mener at selv kortvarige perioder med driftsstans har store konsekvenser. Konsekvensene for konsesjonær er en viktig del av NVEs vurdering, men NVE mener de foreslåtte tiltakene er forholdsmessige, gitt en hensiktsmessig tidsbegrensning for stans av vindturbiner og at det kun er merkostnader som dekkes.

I saken om Øyfjellet vindkraftverk har Energidepartementet vurdert at en tidsavgrensning på sju dager per enkeltturbin per år angir en fornuftig ramme for hvilket omfang som kan være aktuelt for stans i perioder med flytting av rein. Etter NVEs vurdering kan dette være en hensiktsmessig ramme i denne saken. På samme måte som i saken om flytting gjennom Øyfjellet vindkraftverk, er samling av rein en tidsbegrenset aktivitet. NVE legger til grunn at stans av vindturbiner i hovedsak er aktuelt i forbindelse med reinsamling tidlig i vintersesongen, men at det også kan være aktuelt

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

ved særlige behov resten av vintersesongen, for eksempel dersom store deler av reinflokken har kommet seg inn i vindkraftverkene og ikke trekker ut igjen. På grunn av at det største behovet for stans gjelder i starten av vintersesongen, mener NVE at det er mest hensiktsmessig at den årlige tidsavgrensningen ikke gjelder kalenderår, men fra 1. oktober og ut vinterseongen.

På grunn av raske endringer av vær- og arbeidsforhold kan det være krevende for DS å varsle stans av vindturbiner lang tid i forveien. Kort varslings tid kan imidlertid samtidig innebære vesentlige kostnader for konsesjonær. Basert på en avveining mellom hensynene mener NVE at 36 timer er en hensiktsmessig frist for varsel av turbinstans.

NVE mener det ikke kan pålegges konsesjonær å dekke kostnader til føring og gjeting som hadde vært gjennomført uavhengig av den uforutsette HMS-risikoen. Dette skal legges til grunn i en tiltaksplan som skal utarbeides med involvering av DS, og som skal godkjennes av NVE.

Tiltaksplanen skal blant annet omfatte beskrivelser av hvilke forhold som må være til stede for at det skal være grunnlag for stans av vindturbiner og beskrivelse av hvordan merkostnader knyttet til iskastrisiko skal beregnes. Planen skal også omfatte praktiske rutiner rundt både stans og utbetaling, og det skal beskrives hvordan rutinene skal dokumenteres.

NVE mener på generell basis at avbøtende tiltak for reindrift planlegges best i en god dialog mellom partene, og dersom TVRV og DS blir enige om andre tiltak på et senere tidspunkt, skal en slik avtale gå foran vilkåret.

Sammenlignet med den foreslåtte ordlyden til nytt vilkår i NVEs varsler av 07.10.2022 og 9.10.2024, har NVE i tråd med innspill fra konsesjonær gjort enkelte endringer i delen av vilkåret som gjelder stans av turbiner, og vi har konkretisert kravet til tiltaksplan. NVE vurderer at endringene ikke medfører behov for nytt varsel.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no .

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.

Med hilsen

Erlend Bjerkestrand

Seniorrådgiver

Ann Myhrer Østenby

Seksjonssjef

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

TROMSØ VIND AS

RAUDFJELL VIND AS

Kopimottakerliste:

TROMSØ KOMMUNE

NTE ENERGI AS

NTE ENERGI AS - Jo Langøygard

Kvaløya / Sallir reinbeitedistrikt - Reinbeitedistrikt 14, Troms

Kvaløya / Sallir reinbeitedistrikt - Reinbeitedistrikt 14, Troms - Per Lars Kitti

Kvaløya / Sallir reinbeitedistrikt - Reinbeitedistrikt 14, Troms - Reiulf Aleksandersen

STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK